

Święto Drzewa 2013

Przylącz się do Święta Drzewa.
Baw się, rozwijaj i ucz!

KLUB GAJA

JOLANTA MIGDAŁ,
Klub Gaja,
koordynatorka
programu
Święto Drzewa

Serdecznie zapraszam do udziału w 11. Święcie Drzewa Klubu Gaja. Zachęcamy do sadzenia drzew oraz szerokiej, różnorodnej edukacji na temat zmian klimatu. Do sadzenia drzew z Klubem Gaja mogą się przyłączyć zarówno osoby indywidualne, jak i placówki oświaty, organizacje społeczne, biznes, instytucje państwowe i samorządowe.

KRYSTYNA SZUMILAS,
Minister Edukacji
Narodowej

Bardzo ważne jest, żeby młodzi ludzie byli uwrażliwiani na piękno przyrody i problemy jej niszczenia – nie tylko w rodzinie, czy w szkole, ale także poprzez wydarzenia w społeczności lokalnej. Właśnie przykładem takiej aktywnej działalności jest Święto Drzewa, które nie tylko wpływa na poziom świadomości ekologicznej, czy upowszechnianie wiedzy o przyrodzie i propagowanie zachowań korzystnych dla środowiska naturalnego – to także nabywanie wiedzy bazującej na przeżyciach. Przyrody uczymy się najlepiej od niej samej.

Spis treści

Wstęp	3
Święto Drzewa dla klimatu.	4
Sadzimy drzewa dla całej Ziemi	5
Święto Drzewa na konferencjach klimatycznych 2008–2009	6
Święto Drzewa na Konferencji Klimatycznej 2013 w Warszawie	7
Chrońmy klimat. Jak to robić?	9
Sadzimy drzewa z Lasami Państwowymi	11
Konkursy Święta Drzewa	12
Święto Drzewa uczy, bawi, inspiruje	15
Osiem kroków jak przeprowadzić Święto Drzewa	16
Współpraca społeczna i działania obywatelskie	17
Sadzenie drzew, zakładanie ogrodów.	20
Ochrona starych drzew.	23
Zajęcia w terenie, lekcje i konkursy	27
Przedstawienia i happeningi	30
Zbieraj makulaturę, ratuj konie	34
10 lat akcji Zbieraj makulaturę, ratuj konie	37
Dąb Wybickiego Drzewem Roku 2013	38

Zdjęcia

Archiwum Klubu Gaja, Tomek Pikuła (str. 4, 5, 14, 38), Aniela Wawrzyk (str. 39)

© Copyright by Klub Gaja 2013

Wydawca

Klub Gaja, 43-365 Wilkowice, ul. Parkowa 10, tel./fax (33) 812-36-94
e-mail: klubgaja@klubgaja.pl • www.klubgaja.pl • facebook.com/Klub.Gaja

ISBN 978-83-61608-57-8

Wydrukowano na papierze FSC – ARCTIC VOLUME WHITE
produkowanym w sposób przyjazny dla środowiska

Wstęp

Polska, już po raz drugi, będzie gospodarzem Konferencji Klimatycznej ONZ. Tak zwany Szczyt Klimatyczny odbędzie się w Warszawie, w listopadzie tego roku. Przez dwa tygodnie cały świat będzie skupiony na negocjacjach, które mają doprowadzić do istotnego porozumienia międzynarodowego. Jest ono ważne z kilku względów. Po pierwsze, powinno zawierać plan działań adaptacyjnych do zmian klimatu, tak aby wszystkie kraje mogły je uwzględnić w swoich strategiach bieżących i długoterminowych. Po drugie, porozumienie musi ustalić kto i ile powinien za to zapłacić, czyli jak, w kontekście zmian klimatu, planować i prowadzić gospodarkę światową. Po trzecie, i to jest to, co najbardziej interesuje takie organizacje jak Klub Gaja, jak do działań adaptacyjnych mobilizować społeczności obywatelskie działające lokalnie i na szerszą skalę.

Skutki zmian klimatycznych możemy zmniejszać na różne sposoby. Sadząc drzewa, podejmując pro-środowiskowe decyzje konsumenckie, oszczędzając zasoby wody czy paliw lub przystępując do programu Klubu Gaja – Święto Drzewa. Często, aby działać skutecznie potrzeba wiedzy i wsparcia z zewnątrz. Udział w programie Święto Drzewa gwarantuje spełnienie obu tych warunków. Klub Gaja już po raz jedenasty zaprasza do udziału w różnorodnych zajęciach i działaniach, dzięki którym nie tylko będzie łatwiej zrozumieć trudne procesy związane ze zmianami klimatycznymi, ale także budować i wzmacniać więzi społeczne. To dzięki międzyludzkim relacjom lokalne i międzynarodowe wspólnoty będą mogły stawić czoła wielkim wyzwaniom, które niesie ze sobą kryzys klimatyczny.

Zapraszamy szkoły, organizacje, samorządy i obywateli do włączenia się w nasze inicjatywy przygotowane z okazji Szczytu Klimatycznego w Polsce. Można zaproponować je lokalnej społeczności, ale także przyjechać do Warszawy i przyłączyć się do akcji i wydarzeń Klubu Gaja w czasie Konferencji Klimatycznej.

Jacek Bożek, Prezes Klubu Gaja

JACEK BOŻEK
założyciel i prezes
Klubu Gaja

Klub Gaja zaprasza do udziału w Święcie Drzewa czyli do różnorodnych działań, dzięki którym łatwiej zrozumieć trudne procesy związane ze zmianami klimatycznymi oraz budować i wzmacniać więzi społeczne. To dzięki międzyludzkim relacjom lokalne i międzynarodowe wspólnoty będą mogły stawić czoła wielkim wyzwaniom, które niesie ze sobą kryzys klimatyczny.

MARCIN KOROLEC
Minister Środowiska

Klub Gaja i Ministerstwo Środowiska łączy wspólny cel – chcemy wzmacniać świadomość ludzi na temat znaczenia drzew i lasów, szczególnie w świetle adaptacji do zmian klimatu. Drzewa dają nam tlen, chronią przed wichurami i powodzią, są ostoją bioróżnorodności. Jednym z celów Ministerstwa Środowiska jest zwiększenie poziomu zalesienia kraju do 30% w roku 2020.

ADAM WASIAK
Dyrektor Generalny
Lasów Państwowych

To oczywiste, że w organizacji takiego święta nie może zabraknąć leśników. Leśnicy, jako specjaliści od drzew, od 1. edycji Święta Drzewa w 2003 r. odgrywają w nim kluczową rolę: koordynują akcje na terenie nadleśnictw, często podejmują współpracę ze szkołami. Nie tylko służą fachową pomocą przy sadzeniu, ale również chętnie opowiadają o życiu drzew, lasu i jego mieszkańcach. Lasów w Polsce przybywa m.in. dlatego, że leśnicy, co roku sadzą ponad 500 milionów drzew. Święto Drzewa angażuje przede wszystkim młodzież i podnosi poziom świadomości społecznej w zakresie przyrody. I właśnie to jest dla nas największą korzyścią.

Zachęcamy do współpracy!
Można sadzić drzewa, chronić je,
ale także podejmować
wiele innych działań
na rzecz klimatu

Święto Drzewa dla klimatu

Święto Drzewa – program edukacji ekologicznej Klubu Gaja jest realizowany już od 11 lat. To szeroka edukacja na temat zmian klimatu, poparta działaniami praktycznymi – sadzeniem i ochroną drzew.

Co roku ogólnopolska inauguracja programu odbywa się 10 października w Warszawie z udziałem znakomitych gości. To uroczysty sygnał dla uczestników programu w całej Polsce, którzy Święto Drzewa organizują dla swoich społeczności – szkolnych, samorządowych, pracowniczych, artystycznych, i wielu innych, na przykład dla krewnych, mieszkańców osiedla, czytelników bibliotek, członków organizacji społecznej, seniorów domu opieki czy pacjentów szpitala. Program Święto Drzewa jest dla wszystkich, bez względu na wiek, miejsce zamieszkania, wykształcenie czy światopogląd.

Święto Drzewa jest także dla przyrody! Ona pomaga nam w dostosowaniu się do zmian klimatu, ale zmiany te dotyczą także zasoby przyrodnicze. Tym bardziej musimy więc chronić i odtwarzać zniszczone ekosystemy. Sadzenie drzew jest jednym z najbardziej opłacalnych sposobów przeciwdziałania zmianom klimatu.

Weź udział
w 11. Święcie Drzewa!
Karta zgłoszenia na:
[http://www.swietodrzewa.pl/
zgloszenie2013/](http://www.swietodrzewa.pl/zgloszenie2013/)

Przez 10 lat
dzięki zaangażowaniu
w program Święto Drzewa
ponad 502 000 osób
wspólnie posadziliśmy
blisko 570 000 drzew.
Przyłącz się!

Inauguracja 10. edycji Święta Drzewa w Warszawie

Sadzimy drzewa dla całej Ziemi

Ochroną i sadzeniem drzew Klub Gaja zajmuje się od początku swojej 25-letniej działalności. Nasze doświadczenia pokazują, że każdy może sadzić drzewa, zaopiekować się tymi już rosnącymi, zadbać o drzewa – pomniki przyrody. Od dawna zmiany klimatyczne i efekt cieplarniany są przedmiotem działań światowej Organizacji Narodów Zjednoczonych. Przyjęty przez nią 16 lat temu Protokół z Kioto (z 1997 r.) oficjalnie uznał, że lasy powinny być włączone do globalnej strategii walki ze zmianami klimatycznymi.

W 2006 roku ONZ zainicjował kampanię Miliard Drzew dla Planety. Drzewa sadzone w ramach Święta Drzewa Klubu Gaja są dodawane do globalnych wyników tej kampanii. Jej celem jest zasadzenie 14 miliardów drzew. Posadzono już 12,6 miliarda, a 449 953 w tej liczbie to wyniki siedmiu edycji Święta Drzewa.

Drzewa, jako największe rośliny na Ziemi najskuteczniej pochłaniają dwutlenek węgla, który jest główną przyczyną globalnego ocieplenia. W ciągu doby hektar lasu pochłania tyle CO₂, ile wydziela go w tym czasie 200 osób. To także lasy zmniejszają powódzie i zachowują wodę na czas suszy. Zarówno powódź, jak i suszę wymienia się wśród najczęstszych zjawisk związanych z konsekwencjami ocieplenia klimatu. Drzewa są ważne dla stabilizacji zmian klimatycznych, ochrony różnorodności biologicznej i życia miliardów ludzi i zwierząt na Ziemi.

Drzewo z czekolady i Jurek Owskiak, inauguracja 10. edycji Święta Drzewa

Happening Samotne drzewo, samotni ludzie w Poznaniu podczas COP 14

Święto Drzewa na konferencjach klimatycznych 2008–2009

Od 16 lat Organizacja Narodów Zjednoczonych zwołuje konferencje klimatyczne, podczas których negocjuje się kluczowe ustalenia w obszarze polityki klimatycznej. Działania zapobiegające zmianom klimatu wymagają współpracy nie tylko rządów, ale także sektora prywatnego, a przede wszystkim społecznego. Bardzo ważna jest edukacja ekologiczna obywateli. Konferencje klimatyczne sprzyjają nagłośnieniu problemów związanych z ociepleniem klimatu, dlatego udział organizacji społecznych w wydarzeniach związanych z konferencjami jest bardzo ważny.

Klub Gaja, propagując program Święto Drzewa, brał udział w wydarzeniach towarzyszących światowej konferencji klimatycznej ONZ w Poznaniu w 2008 roku (COP 14) i w Kopenhadze w 2009 roku (COP 15).

W Poznaniu, na Placu Wolności do kolejki wiklinowych postaci (autorstwa Agnieszki Gradzik i Wiktora Szostalo) obejmujących jedyne na placu drzewo dołączali obserwatorzy i uczestnicy konferencji i poznaniacy. Był to najdłuższy w hi-

storii Klubu Gaja, 12-dniowy happening, a stowarzyszenie było jedną z nielicznych polskich organizacji prezentujących tu swoje dokonania.

Uczestnikom i obserwatorom COP 15 w Kopenhadze Klub Gaja rozdał 10 000 certyfikowanych nasion dębów z Puszczy Białowieskiej, z instrukcją jak je posadzić. Wydarzenie, pod hasłem *Zasadź dobry klimat* wsparła firma LesePlan Fleet Management i Biuro Nasiennictwa Leśnego.

Zasadź dobry klimat – akcja Klubu Gaja w Kopenhadze podczas COP 15

Święto Drzewa na Konferencji Klimatycznej 2013 w Warszawie

Konferencja klimatyczna – COP 19 odbędzie się w Warszawie, w listopadzie 2013 roku. Polski rząd będzie sprawować rolę prezydencji 192 państw, a do stolicy Polski przybędzie ponad 12 tys. uczestników szczytu. Europa stoi przed dużymi wyzwaniami i koniecznością godzenia często sprzecznych ze sobą interesów. Większa efektywność energetyczna, mniejsza emisyjność gospodarki musi być osiągnięta przy równoczesnym zmaganiu się z kryzysem gospodarczym czy koniecznością tworzenia nowych miejsc pracy. Również ważnym zagadnieniem jest ograniczanie swojej zależności od energetyki opartej na paliwach kopalnych.

Szczyt Klimatyczny jest formą zaproszenia do przemysłu, polityków, urzędników i organizacji pozarządowych do debaty o tym, jakie cele należy wyznaczyć sobie do osiągnięcia w roku 2030.

W ramach Partnerstwa dla Klimatu (platforma dla współpracy i wspierania kompleksowych, innowacyjnych działań edukacyjnych i promocyjnych związanych z problematyką zmian

Zasadź dobry klimat!

klimatu) Klub Gaja będzie prezentował program Święto Drzewa, jako dobrą praktykę dla ochrony klimatu. Przyjazd delegacji państw na konferencję klimatyczną do Warszawy będzie miał swój oddźwięk już podczas inauguracji 11. Święta Drzewa (10 października). Emisja CO₂ podróży delegatów państw zostanie zrekompensowana poprzez zasadzenie 3 500 drzew w całej Warszawie.

W czasie konferencji klimatycznej Klub Gaja wraz z ekowolontariuszami – uczniami warszawskich szkół będzie rozdawać uczestnikom konferencji i mieszkańcom miasta... nasiona dębów z Lasów Państwowych (certyfikowane przez Biuro Nasiennictwa Leśnego). Każde z 5 000 nasion zostanie umieszczone w specjalnej kopercie, na której znajdują się szczegółowe informacje o tym, jak wyhodować z nich drzewo oraz o Puszczy Białowieskiej, należącej do najstarszych lasów w Europie.

Natomiast happening Każdy liść wychwytuje CO₂ to akcja społeczna na ulicach całej Warszawy. W mieście pojawią się symboliczne liście (z recyklingu) ze specjalnym kodem QR,

który odczytany za pomocą telefonu komórkowego, ułatwi szybkie zapoznanie się z internetowym poradnikiem na temat ekologicznego stylu życia czyli działań związanych z codziennymi czynnościami, które wpływają pozytywnie na ochronę klimatu.

Uczestnicy konferencji i mieszkańcy stolicy będą mogli także wziąć udział w grach miejskich, zorganizowanych przez Klub Gaja, które przybliżą wiadomości na temat przyczyn i skutków zmian klimatu, historii konferencji klimatycznych i roli przyrody w mieście.

Ilość dwutlenku węgla w atmosferze jest o 30% większa niż przed rewolucją przemysłową, kiedy to na wielką skalę zaczęto spalać paliw kopalnych.

Chrońmy klimat. Jak to robić?

Każdy człowiek ma wpływ na globalne ocieplenie. To suma emisji gazów cieplarnianych wywołanych przez niego bezpośrednio lub pośrednio. Mówimy także o śladzie węglowym organizacji (instytucji, firmy, itp.), wydarzenia, regionu lub produktu. Ślad węglowy obejmuje emisje sześciu gazów cieplarnianych, m.in. dwutlenku węgla, metanu i podtlenku azotu. Największy wpływ na powiększanie gazów cieplarnianych ma spalanie przez człowieka paliw kopalnianych, rozwój przemysłu i transportu, chemizacja rolnictwa i przemysłowa hodowla zwierząt.

Po obliczeniu śladu węglowego danego produktu, usługi, firmy, organizacji czy wydarzenia, można podjąć działania zmierzające do jego zmniejszenia. Niektóre inicjatywy, mające na celu redukcję śladu węglowego, bazują na oszczędności, właściwym zarządzaniu odpadami, wyborze odpowiednich urządzeń czy surowców odnawialnych oraz wielu podobnych inicjatywach. Za pomocą internetowych kalkulatorów CO₂ możemy przeliczyć swój ślad węglowy i przekonać się, że może być mniejszy, bo nasze potrzeby życiowe mogą być

Przedszkole *Koniczynka* w Mosinie

Inauguracja Święta Drzewa w Warszawie

zaspokajane inaczej. Zaczynj od swojego najbliższego środowiska. Zaczynj od siebie! Zaczynj oszczędzać!

Zaoszczędzisz jeśli... Twój dom będzie energooszczędny. Zmniejsz ogrzewanie tylko o 1°C, a już wysokość Twojego rachunku spadnie o 5–10%, a roczna emisja CO₂ z tego domu zostanie ograniczona o ok. 300 kg.

Zaoszczędzisz jeśli... przestaniesz marnować wodę. Magazynuj deszczówkę – wprost z rynien lub z drenażu opaskowego domu i wykorzystuj ją do podlewania ogrodu lub umycia samochodu. Jeśli zauważysz straty wody z uszkodzonych rur lub hydrantów zgłoś to odpowiednim służbom.

Zaoszczędzisz jeśli... użyjesz dobrych urządzeń elektrycznych i elektronicznych. Kupuj te ze znakiem Energy Star oraz TCO Development – gwarantują niższe zużycie energii. Gdy wychodzisz z domu lub z biura, upewnij się, czy wszystkie urządzenia są wyłączone.

Zaoszczędzisz jeśli... zmniejszysz konsumpcję. Wybieraj produkty bez opakowania – lub sprzedawane hurtowo. Ograniczysz emisję gazów cieplarnianych powstającą podczas produkcji, dystrybucji i utylizacji opakowań. Wykorzystuj pojemniki wielokrotnego użytku.

Zaoszczędzisz jeśli... będziesz podróżować mądrze i wspólnie. Korzystaj z tramwajów, autobusów, metra, kolei i z roweru – to najbardziej ekologiczny środek transportu, nie przyczynia się do powiększania efektu cieplarnianego.

Zaoszczędzisz jeśli... przestaniesz marnować papier. Wybieraj artykuły papierniczne produkowane z makulatury lub z papieru, który powstaje z drewna lasów certyfikowanych. Oznaczany jest symbolem FSC i PEFC.

Więcej porad, jak chronić klimat w codziennym życiu znajdziesz w broszurze *Chroń klimat* na www.swietodrzewa.pl w zakładce Wydawnictwa, wśród Wydawnictw 2011.

Przedszkole nr 22 w Koszalinie

Sadzimy drzewa z Lasami Państwowymi

Wszystkie lasy na Ziemi zaspokajają połowę potrzebnego tlenu dla życia ludzi i zwierząt.

Lasy muszą służyć społeczeństwu na poziomie lokalnym, krajowym i globalnym pełniąc funkcje: ekologiczne i ekonomiczne, ale także społeczne. W Polsce lasy są chronione, użytkowane i kształtowane przez Lasy Państwowe, organizację z ponad 80-letnią tradycją. Od blisko 11 lat Lasy Państwowe są partnerem strategicznym Święta Drzewa Klubu Gaja.

Nadleśnictwa w całym kraju pomagają lokalnym organizatorom Święta. Leśnicy służą im także różnorodną pomocą. Są przewodnikami w wycieczkach po lesie, mistrzami w nauce sadzenia drzew, niezastąpionymi narratorami w opowieściach o życiu drzew i zwierząt. Szkoły i inne organizacje, uczestniczące w Święcie Drzewa, mogą zawsze liczyć na ich obecność i życzliwość. Lasy Państwowe inspirować nadleśnictwa do nieodpłatnego przekazywania sadzonek zgłaszającym się uczestnikom. Naszym wspólnym celem jest dotarcie do świadomości dzieci i dorosłych z przesłaniem, że las jest dobrem, które trzeba szanować.

Zespół Szkół im. A. Mickiewicza Bielsku Podlaskim

Szkola Podstawowa w Pacynie, koło ekologiczne Ekoludki

Konkursy Święta Drzewa

O Nagrodę Czarodziejskiego Drzewa

Piękno, które tworzą drzewa i korzyści, które przynoszą są ogromne i niezwykle. Potrafią wręcz porwać do działania! Najaktywniejszych uczestników Święta Drzewa pragniemy nagradzać. Formularz zgłoszeniowy i regulamin konkursu znajduje się na stronie **www.swietodrzewa.pl w zakładce Konkursy/ Czarodziejskie Drzewo.**

Zgłoszenia przyjmujemy do 31 maja 2014 roku. Kategorie konkursu:

Największa liczba posadzonych drzew. Z sadzeniem drzew wiąże się umiejętność rozpoznawania ich gatunków, znajomość zasad, przy wyborze miejsca, poznawanie roli drzew.

Działania na rzecz ochrony klimatu. Zachęcamy do poznawania i stosowania zasad ekologicznego stylu życia, który sprzyja ochronie środowiska, profilaktyce zdrowotnej i oszczędnemu zużyciu wody, gazu i prądu. Podpowiedzi z *Poradni-*

ka o ekologicznym stylu życia na www.swietodrzewa.pl, można stosować w domu i w miejscach użyteczności publicznej.

Współpraca i zaangażowanie największej liczby partnerów. Udział partnerów z zewnątrz oznacza, że ideę sadzenia drzew dla ochrony klimatu udało się przekazać innym ludziom. To sposób, aby bliżej poznać społeczność lokalną i zawiązać partnerstwo na rzecz ochrony środowiska.

Najciekawsze przeprowadzenie działań. Święto Drzewa można przeprowadzić w dowolny sposób. Warto jednak dostosować go do potrzeb lokalnej społeczności i najbliższego środowiska naturalnego. Im bardziej Wasze działania będą atrakcyjne i przemyślane, tym przyjemniejsze i owocniejsze będzie to świętowanie!

Publiczne Przedszkole nr 9 w Bartoszycach

Rzeźba Pegaza – nagroda w konkursie

O nagrodę **Pegaza**

Dbłość o środowisko naturalne wiąże się z segregacją odpadów. Zachęcamy do udziału w konkursie Zbieraj makulaturę, ratuj konie. Za pieniądze ze sprzedaży makulatury Klub Gaja wykupuje i otacza opieką konie, przeznaczone na rzeź, chore lub te, których właściciele nie mogą dłużej utrzymać. Formularz zgłoszeniowy i regulamin konkursu znajduje się na stronie **www.swietodrzewa.pl w zakładce Konkursy/ Zbieraj makulaturę, ratuj konie.**

Zgłoszenia przyjmujemy do 30 czerwca 2014 roku. Kategorie konkursu:

Największa ilość zebranej makulatury. Zbiórkę można prowadzić przez cały rok szkolny, w szkole i poza nią. Niektóre placówki zachęcają uczniów do gromadzenia makulatury w domach i przynoszenia pieniędzy z jej sprzedaży.

Współpraca i zaangażowanie największej liczby uczestników. Papier to nie tylko książki i zeszyty, ale także gazety,

opakowania, przestarzałe dokumenty biurowe i wiele innych odpadów. Zbiórkę makulatury można zorganizować wśród mieszkańców pobliskiego osiedla (we współpracy ze spółdzielnią mieszkaniową), wspólnie z najbliższymi sklepami, biurami, urzędami i firmami.

Najciekawsze przeprowadzenie działań. Wystawa rzeźb z papieru, przedstawienie ze scenografią i strojami z makulatury, wycieczka do gospodarstwa rolnego lub stadniny koni – to tylko niektóre z propozycji działań, które można połączyć ze zbiórką makulatury na rzecz ratowania koni.

Dąb Wojsław w Mikorowie i członkowie stowarzyszenia Loko-motywa

Konkurs Drzewo Roku

Nie szukamy drzew najstarszych, najgrubszych, najwyższych, najpiękniejszych ani najrzadszych. Szukamy drzew kochanych, drzew z opowieści, które pobudzają wyobraźnię i jednoczą ludzi. Z drzew nadesłanych do konkursu jury wybiera 16 finalistów. Laureatem będzie drzewo, które zdobędzie największą liczbę głosów w plebiscyfie internetowym. Formularz zgłoszeniowy i regulamin konkursu znajduje się na stronie **www.swietodrzewa.pl w zakładce Konkursy/Drzewo Roku – IV edycja**. Na zgłoszenia czekamy do 30 listopada 2013 roku.

Laureaci konkursów odbiorą **nagrody w Warszawie** podczas inauguracji 12. edycji Święta Drzewa. Jeśli masz pytania, **skontaktuj się z Jolantą Migdał – koordynatorką programu Święto Drzewa** i akcji Zbieraj makulaturę, ratuj konie. Pytania prosimy kierować na adres: j.migdal@klubgaja.pl.

Więcej informacji i regulaminy konkursów na www.swietodrzewa.pl.

Do konkursu Klubu Gaja Drzewo Roku zgłoszenie może nadeść każdy – od obywatela po Parlament od przedszkolaka po emeryta, od górnika po artystę – zachęcają ekolodzy. Najważniejszym kryterium wyboru są wywoływane przez drzewo emocje.

Zespół Szkół w Czeladzi

Święto Drzewa uczy, bawi, inspiruje

Święto Drzewa to także propozycje spotkań, dyskusji i warsztatów. Przedszkolaków i młodszych uczniów zapraszamy do zabawy w budowanie miejsc i obiektów, które mają wpływ na przeciwdziałanie zmianom klimatu. Z **klocków lego** będziemy tworzyć m.in. ścieżki rowerowe, parki, zielone dachy i wiatraki! Wszystkie dzieci i młodzież zachęcamy do udziału w **interaktywnych lekcjach *Ucz się z klimatem*** prowadzonych przez edukatorów Klubu Gaja, na temat zmian klimatu, ekologicznych nawyków i najłatwiejszych działań zmniejszających ślad węglowy. Ostatnia propozycja – spotkania i **debaty *W dobrym klimacie*** są przeznaczone dla różnych grup społecznych, m.in. studentów, nauczycieli, pracowników i przedsiębiorców.

Szkoła Podstawowa nr 4 w Skierniewicach

Osiem kroków, jak przeprowadzić Święto Drzewa

1. ZAPROŚ INNYCH

Zacznij od najbliższych znajomych i rodziny. Dobre praktyki pokazują, że mogą to być także: inne placówki oświatowe, ośrodki kultury, biblioteki, urzędy miast i gmin, organizacje społeczne, ekologiczne, regionalne, hobbistyczne, wspólnoty religijne, przedsiębiorcy. Każdy może przyłączyć się do sadzenia i ochrony drzew oraz popularyzowania wiadomości na temat zmian klimatycznych.

2. SKONTAKTUJ SIĘ Z NAJBLIŻSZYM NADLEŚNICTWEM

Wszystkie nadleśnictwa w Polsce podlegają Lasom Państwowym, a to partner strategiczny Święta Drzewa. Leśnicy są bardzo życzliwi i pomocni, chętnie dzielą się swoją wiedzą, przyjmują zaproszenia do szkół i sami zapraszają do lasu. Ich obecność gwarantuje, że Święto Drzewa będzie owocne!

3. POZNAJ SWOJĄ MAŁĄ OJCZYZNĘ

Drzewa pełnią bardzo wiele ról w otoczeniu. Mogą zdobić, ale mogą także chronić przed hałasem i kurzem, być obiektem badań naukowych, miejscem żerowania i bytowania zwierząt, żywym symbolem wydarzeń historycznych. Święto Drzewa – sadzenie drzew bądź pielęgnacja już rosnących – kształtuje miejsce, w którym żyjemy.

4. ZAPROŚ SAMORZĄD

Miejscowość, w której mieszkasz należy do wszystkich mieszkańców. Ich reprezentantem są radni oraz prezydent, burmistrz, wójt lub sołtys. Zaproś ich do udziału w Święcie Drzewa, poproś o pomoc. Przygotuj zaproszenie w formie... sadzonki drzewka.

5. ZAPROŚ ORGANIZACJE SPOŁECZNE, INSTYTUCJE, FIRMY

Wielu ludzi jest bardzo aktywnych i chcą działać dla dobra innych i środowiska naturalnego. Zakładają organizacje społeczne, pracują zawodowo, prowadzą małe i średnie przedsiębiorstwa. Oni także mogą sadzić i chronić drzewa. Zaproś ich do współpracy.

6. PODTRZYMUJ TRADYCJĘ

Święto Drzewa jest programem długofalowym, może być powtarzane co roku przez wiele lat. W wielu szkołach jest pielęgnowane z pokolenia na pokolenie, jak tradycja. W jego organizację włączają się kolejne roczniki uczniów.

Happening Razem dla Platana w Kozach

7. BĄDŹ TWÓRCZY!

Święto Drzewa to pretekst by tworzyć sztukę dla Ziemi. Różnorodna ekspresja artystyczna (plastyczna, teatralna, filmowa) dostarcza wrażeń, które zapadają ludziom głęboko w pamięć. Poprzez sztukę możesz przekonać ich, że drzewa są i piękne, i potrzebne. Pamiętaj, że 10 października drzewa mają swoje święto, wyjaśnij dlaczego. Rób przedstawienia, plakaty, wystawy. Zaproś do współpracy profesjonalnych artystów i znane osobistości.

8. SKONTAKTUJ SIĘ Z MEDIAMI I KORZYSTAJ Z MEDIÓW SPOŁECZNOŚCIOWYCH

Informacje o Święcie Drzewa przekazuj, jak największej liczbie osób. Zapowiedz swoją uroczystość kilka tygodni wcześniej na facebooku i napisz maila do redakcji (prasowych, internetowych, telewizyjnych i radiowych), które interesują się miejscem, w którym żyjesz. Podpisz swoją wiadomość nazwiskiem i podaj, jak można się z Tobą skontaktować. Podczas wydarzenia rób zdjęcia, potem napisz krótką relację i wraz z fotografiami prześlij do mediów.

Co roku **Szkoła Podstawowa w Kowalu** sadi drzewka na terenie miasta i gminy Kowal. Akcja wspierana jest przez wiele instytucji: Centrum Edukacji Ekologicznej, Nadleśnictwo Włocławek czy Gostynińsko-Włocławski Park Krajobrazowy, który nieodpłatnie przekazuje sadzonki. W ostatnim czasie dzieci obsadziły sosną i brzozą miejsce ujęcia wody w Nakonowie.

Młodzież z **Zespół Szkół nr 2 w Czeladzi** posadziła drzewa na hałdach po dawnej kopalni Saturn w Czeladzi. Na uroczystość przybyli pracownicy z Wydziału Ochrony Środowiska Urzędu Miasta i burmistrz Czeladzi. Leśnicy przeprowadzili szkolenie na temat sadzonek, zazieleniania, warunków wzrostu. W miejscu zadrzewienia wmurowano pamiątkowy obelisk.

Gmina Łaziska Górne Święto Drzewa organizuje z udziałem burmistrza miasta, jego zastępcy, przewodniczącego Rady Miejskiej i dyrektora Śląskiego Ogrodu Botanicznego w Mikołowie. Święto obchodzone jest również w Miejskim Ośrodku Wpierania Rodziny i Dziecka. Placówka przygotowała dla dzieci prezentację multimedialną na temat korony drzewa oraz quiz i zabawy o tematyce przyrodniczej. Dzieci z kolei zaprezentowały swój program artystyczny, podczas którego recy-

Współpraca społeczna i działania obywatelskie

Zasadniczym warunkiem powodzenia Święta Drzewa jest współpraca. Program, organizowany przez lokalne społeczności, jest świetnym pretekstem do przeprowadzenia wspólnych działań. Często odnoszą się one do potrzeb całego otoczenia. Drzewa i krzewy sadzone są na placach zabaw, w przyszkolnych ogrodach, w parkach. W Święcie wspólnie biorą udział reprezentanci różnych środowisk związanych jednak wspólnym miejscem życia, pracy czy odpoczynku.

Partnerzy Święta Drzewa – od osób indywidualnych po całe społeczności – przystępują do niego całkowicie dobrowolnie i jego przebieg kształtują zgodnie z własnymi potrzebami. Zachęcają także innych do podejmowania podobnych działań. To sprawia, że zasięg Święta Drzewa powiększa się z roku na rok, a w wielu miejscach staje się ono doroczną tradycją.

Towarzystwo Przyjaciół Lasu w Kudypach

Biblioteka Śląska w Katowicach

towano ekologiczne wierszyki. Rozstrzygnięto także konkurs na imiona dla drzew, które zostały nadane podczas uroczystego sadzenia siedmiu kulistych robinii akacjowych przy wjeździe do Poradni Wielospecjalistycznej Nr 3 w Łaziskach Średnich. Burmistrz miasta ogłosił konkurs Łaziski Ogród 2012 skierowany do właścicieli posesji i użytkowników ogrodów działkowych. Ponownie ogłoszono konkurs *Łaziskie kasztanobranie*, którego celem było zachęcenie uczniów do zbierania kasztanów na karmę dla zwierząt. Do akcji włączyło się siedem placówek oświatowych.

Rudzkie Towarzystwo Przyjaciół Drzew posadziło 450 drzew w ramach akcji 50 drzew na 50-lecie Rudy Śląskiej. W programie wzięło udział 23 szkoły, prezydent miasta Ruda Śląska, Miejski Zakład Obsługi Placówek Oświatowych, Miejska Biblioteka Publiczna, dyrektor Centrum Dziedzictwa Przyrody Górnego Śląska, Nadleśnictwo Brynek, Nadleśnictwo Katowice, Leśnictwo Panewki, Szkołka Leśna Brzeźnica.

W obchodach Święta Drzewa, zainicjowanego przez **Centrum Edukacji Ekologicznej przy Urzędzie Miasta w Ostrowcu Świętokrzyskim** wzięły udział m.in. gminne placówki oświatowe (uczniowie, nauczyciele, rodzice), Nadleśnictwo Ostrowiec Świętokrzyski, firma *Remondis*. Odbył się piknik edukacyjny, happeningi i akcje ekologiczne. W sumie posadzono 500 drzew. W akcji wzięło udział 2000 osób.

Święto Drzewa w Wycisłowie wspierali OSP Wycisłowo, sołectwo Wycisłowo, **Urząd Miasta i Gminy Borek Wielkopolski**, Nadleśnictwo Piaski, XIV Drużyna Harcerska Wycisłowo – inicjator akcji. W sumie kilkadziesiąt osób przystąpiło do wspólnego sadzenia drzew i krzewów na powstającym w wiosce placu zabaw. Obsadzono również teren rekreacyjny dla dorosłych. Sadzonki drzew i krzewów przekazali rodzice

dzieci z Wycisłowa z upraw domowych oraz Elżbieta i Leszek Borysiak z Borku Wielkopolskiego ze swojej prywatnej plantacji. Drzewka zakupiła również radna Róża Jędrasz oraz Wydział Ochrony Środowiska z Urzędu Gminy Borek Wielkopolski.

W **Zespole Szkół Sportowych w Koszalinie** odbył się cykl wydarzeń. Uczniowie wzięli udział w wycieczce po ścieżce edukacyjnej Nadleśnictwa Manowo, gdzie poznali m.in. strukturę lasu mieszanego, charakterystyczne gatunki roślin i zwierząt zamieszkujących lasy na Pomorzu i zasady gospodarki leśnej. W świetlicy szkolnej odbyła się pogadanka na temat znaczenia drzew w przyrodzie i życiu człowieka, zorganizowano także ćwiczenia w rozpoznawaniu gatunków drzew. Do współpracy oprócz nadleśnictwa zaproszono Stowarzyszenie *Przyjaciół Kolejki Wąskotorowej* w Koszalinie i Radę Rodziców.

Rodzice i dziadkowie uczniów, a także nauczyciel bibliotekarz i szkolny woźny wzięli udział w sadzeniu drzew wraz z uczniami i wychowawcą klasy 5 b **Szkoły Podstawowej nr 1 w Oławie**. Była to kontynuacja zadań podjętych w poprzednim roku szkolnym, gdy swoje drzewa posadziły młodsze klasy. Zwieńczeniem działań był Szkolny Festyn Ekologiczny dla kolegów, ich rodziców i dziadków, przygotowany przez Szkolne Koło Przyrodnicze.

Szkoła Podstawowej im. M. Konopnickiej w Leszczynie Szlacheckim udało się uporządkować obszar o powierzchni ok. 70 ha. Wspólnie m.in. z Komendantem Posterunku Straży Leśnej, Leśniczym Leśnictwa Słupno porządkowano tereny w Leśnictwie Słupno. Szkoła opiekuje się też XIX-wieczną aleją kasztanową. W zwalczaniu szrotówka kasztanowcowiaczka pomagają państwo Henryka i Mirosław Józwickowie, właściciele gospodarstwa. Na terenie Leśnictwa Słupno posadzono 900 drzew i krzewów na powierzchni 3,20 ha. Mają spełniać

Zespół Szkół w Lelkowie

Zespół Szkół im. KEN w Tymbarku

Miejskie Przedszkole nr 14 w Lublinie

funkcje ochronne przed wiatrem i wzbogacić miejsca żerowania i bytowania zwierzyny i ptactwa. Szkoła opiekuje się także remizą śródpolną w Ciachcinie, którą utworzyła wspólnie z pracownikami Nadleśnictwa Płock.

Akcję **Stowarzyszenia Ekologiczno-Kulturalnego Pakla z Międzyrzecza** poprzedziła kampania promocyjna, w której wykorzystano lokalne pismo „Kurier Międzyrzecki” oraz portale internetowe. Na prośbę partnera strategicznego czyli Nadleśnictwa Międzyrzecz, akcja odbyła się 22 października. Wzięło w niej udział ponad 50 osób. Byli to członków *Pakli*, studenci Uniwersytetu Trzeciego Wieku, osadzeni z aresztu śledczego i mieszkańcy miasta. Sadzono brzozy i buki, a wśród nich trzy Drzewa Pokoju. W nagrodę każdy mógł wziąć sobie kilka sadzonek drzewek. Osadzeni planowali posadzić swoje drzewka na terenie rekreacyjnym przy areszcie. W trakcie pracy każdy mógł się napić gorącej herbaty, ufundowanej przez właścicieli lokalnej restauracji.

Uczniowie **Technikum Architektury Krajobrazu Zespołu Szkół Technicznych w Nysie** wykonali na terenie szkolnym gabiony (prostokątnościenny murowany ozdobny element), w których posadzono m.in. wiśnię osobliwą, tawuły japońskie i berberys. Celem działania było nie tylko upiększenie oto-

czenia szkoły, ale praktyczna nauka budowy i obsadzania tego rodzaju kwietników.

Przy **Samorządowym Przedszkolu w Kwiatonowicach** posadzono sadzonkę dębu kanadyjskiego, który został wyhodowany w tym przedszkolu. Drzewo ochrzczono imieniem Leonard i ogłoszono konkurs plastyczny. Wszystkie działania uwieczniono na zdjęciach, które zostały wyeksponowane na gazetce dla rodziców i stronie internetowej miejscowości.

Uczniowie **Szkoły Podstawowej w Dusznikach-Zdroju** wraz z rodzicami udali się do pobliskiego lasu, gdzie pod patronatem Nadleśnictwa Zdroje sadzili małe lipy. Pan leśniczy nie docenił zapału młodych przyrodników i musiał dwukrotnie dostarczyć nowych sadzonek, tak bardzo wszystkim uczestnikom spodobało się sadzenie nowego lasu.

Na Święto Drzewa w **Szkołe Podstawowej w Lipinkach** zorganizowano warsztaty z wikliny, w których udział wzięli rodzice, dzieci i nauczyciele. Wszyscy świetnie się bawili i uczyli trudnej sztuki wyplatania. Wspólnie posadzono symbolicznie dąb, a drugą sadzonkę przekazano Warsztatom Terapii Zajęciowej w Kwidzynie.

Przedszkole nr 1 w Miastku

Sadzenie drzew, zakładanie ogrodów

Program Święto Drzewa przynosi wymierne korzyści dla środowiska przyrodniczego i estetyki otoczenia człowieka. Sadzenie drzew w leśnych młodnikach to pretekst by zorganizować wycieczkę do lasu, która z kolei tworzy okazję do wyciszenia się, refleksji i odpoczynku.

Drzewa sadzone w ramach Święta Drzewa często znajdują się w przyszkolnych i przedszkolnych ogrodach. Mogą one stać się nie tylko oazą dla roślin i zwierząt, ale także miejscem wytchnienia dla zabieganego współczesnego człowieka. Wartościowym i ciekawym elementem edukacji młodych ludzi może być sadzenie drzew w intencji pokoju na świecie.

Po raz pierwszy w Święcie Drzewa wziął udział **Specjalny Ośrodek Szkolno-Wychowawczy im. bł. ks. Józefa Pawłowskiego w Pińczowie**. Pierwszym zasadzonym z tej okazji drzewem jest dąb, który posadowiono w parku wokół placówki, gdzie będzie rósł w towarzystwie dostojnych, wiekowych drzew. Nowo posadzony dąb otrzymał imię Józef, od patrona ośrodka bł. ks. Józefa Pawłowskiego. Honorowym chrzestnym drzewka został uczeń klasy I gimnazjum – Józef Mucha. Obu bohaterów wydarzenia zmierzono: dąb miał

54 cm, a jego opiekun – 163 cm. Na zakończenie wychowankowie utworzyli łańcuch rąk, którym objęli prawie wszystkie drzewa w parku. Już nie mogą się doczekać następnego Święta Drzewa, gdy obok Józka pojawi się jego koleżanka – Józefina.

Młodzieżowy Ośrodek Socjoterapii nr 2 we Wrocławiu

Drzewo dla Pokoju posadził przed swoją siedzibą. Dzięki kilkuletniej współpracy z Nadleśnictwem Miękinia młodzieży mogli liczyć na wsparcie w postaci sadzonek. Były więc do wysadzenia dęby, buki i klony, była też fachowa pomoc pana podleśniczego. Młodzież z koła ekologicznego przygotowała kilka informacji na temat lasów i ochrony drzew, i przedstawiła je swoim koleżankom i kolegom.

Jesienią w przydomowych ogródkach uczniowie Zespołu Szkół w Mierzęcicach

wraz z rodzicami sadzili drzewka i krzewy ozdobne. W szkole odbył się apel *Żyj w zgodzie z naturą* z udziałem pracowników Nadleśnictwa Brodnica, którzy wręczyli szkole nagrodę za działania proekologiczne na rzecz lasów oraz Drzewo Pokoju – sosnę benedyktynekę. Wiosną uczniowie uczestniczyli w restytucji cisa w leśnictwie Grabiny.

Drzewa nad rzeką Sołą, największą rzeką w Beskidzie Żywieckim, posadziły dzieci z **Przedszkola nr 1 z Oddziałami Integracyjnymi w Żywcu**, które współpracuje z Nadleśnictwem Jeleśnia. Po skończonej pracy maluchy zapoznały się z Kodeksem młodego ekologa, a po powrocie do domu dzieliły się swoimi przeżyciami z rodzicami.

Uczniowie **Liceum Ogólnokształcącego im. Mikołaja Reja w Bielsku-Białej** posadzili 500 jodeł, buków i modrzewi. Inicjatywa sadzenia drzew przyczyniła się także do rozwinięcia innego projektu zaprzyjaźnionej parafii ewangelickiej w Szczyrku–Salmopolu – wieszania budek lęgowych dla ptaków. Dotychczas udało się zamontować, albo przekazać ochotnikom do powieszenia w swoim miejscu zamieszkania – kilkaset budek. Dwie z nich przyjął Adam Małysz.

Przedszkole nr 124 w Warszawie, gdy po raz pierwszy przystąpiło do Świąta Drzewa nawiązało współpracę z Nadleśnictwem Łopuchówko. Do akcji zostali również zaproszeni rodzice, którzy chwycili za łopaty i wspólnie z dziećmi sadzili przyniesione krzewy i drzewa. Po zakończonej pracy każdy mógł się posilić pyszną, gorącą grochówką. Do akcji włączyła się także gmina Tarnowo Podgórne, w wyniku czego zostało dosadzonych kolejnych 100 drzew i drzewo w intencji pokoju na świecie.

Uczniowie **IV Liceum Ogólnokształcącego w Rybniku** działający w Klubie Gaja zasadzili dziesięć drzewek w obrębie terenu szkoły, których sadzonki otrzymali od rybnickiego nadleśnictwa. Posadzono również Drzewko dla Pokoju.

Uczniowie **Szkoły Podstawowej im. Juliana Tuwima w Lipinkach** uczestniczyli w sadzeniu lasu. Kto mógł przywiózł swój szpadel, a resztę sprzętu zapewnił Zakład Usług Leśnych z Leśnictwa Lipowa Góra. Dzieci sadziły las na gniazdach odnawianych rębnią częściową.

Zespół Szkół Specjalnych im. Juliana Tuwima w Starogardzie Szczecińskim posadził aż 8 tysięcy drzew! W sadzeniu młodych buków – w lesie koło Smogolic – wzięli udział uczniowie szkoły podstawowej i gimnazjum wraz z wychowawcami i nauczycielami, rodzicami, pracownikami Nadleśnictwa Kliniska i Zakładu Usług Leśnych *Berenc*. Działanie poprzedziła prelekcja na temat gatunków drzew. Uczniowie doświadczyli, że sadzenie drzew to ciężka praca. Pozwoliła ona jednak oderwać się od szkolnej ławki i spędzić czas w kontakcie z przyrodą.

Dyrektor **Przedszkola nr 4 w Łodzi**, Maria Stańczyk wraz z przedstawicielami wydziału edukacji, wydziałem ochrony

Szkoła Podstawowa w Ligocie Polskiej

Zespół Szkół Ogólnokształcących Mistrzostwa Sportowego w Ostrowcu Świętokrzyskim

Zespół Szkół Specjalnych w Namysłowie

Najmłodsi uczestnicy ze Żłobka w Limanowej

środowiska urzędu miasta w Łodzi i pracownikami Techno Parku Łódź, podjęła się zasadzenia nowych drzew na terenie BioNanoParku. Tym sposobem w niedalekim otoczeniu przedszkola zostało posadzonych ponad 200 drzew i krzewów: Ginkgo biloba, Liriodendron tulipifera, Platanu acerifolia, Forsythia intermedia Goldzauber, Magnolia stellata, Weigela Floryda i wiele innych. Zastosowano gatunki dobrze znoszące warunki miejskie, a jednocześnie ozdobne w okresie kwitnienia bądź barwnie ulistnione. Rośliny zaprojektowane zostały na tle zieleni istniejącej, jako barwne grupy kwitnące od wiosny do jesieni. Projekt zagospodarowania terenu sporządziła nieodpłatnie Grażyna Ojrzyńska.

Dzieci z **Przedszkola im. M. Kownackiej w Białej Nyskiej** wspólnie ze swoją wychowawczynią zasiały nasionka drzew. Po wielu ciekawych i pełnych informacji zajęciach dowiedziały się jak należy dbać o to, aby w przyszłym roku posadzić drzewa wyhodowane z nasion.

Gimnazjum w Opalenicy postanowiło przystąpić do Święta Drzewa i utworzyć na terenie **Ośrodka Rehabilitacyjno-Edukacyjno-Wychowawczego w Sielinku** ogród polisenso-soryczny. Ogród, w którym o każdej porze roku drzewa, krzewy i byliny będą nas zachwycać swoją barwą, zapachem i dźwiękiem. Uczniowie z gimnazjum i ośrodka, dyrektorzy obu placówek, nauczyciele, rodzice, opiekunowie, a także zaproszeni goście – burmistrz Opalenicy, leśniczy reprezentujący Nadleśnictwo Grodzisk Lasówki zasadzili wokół ośrodka dęby, kasztanowce i brzozy.

W **Przedszkolu nr 32 w Bielsku-Białej** Święto Drzewa ma już swoją tradycję i stałą datę. W sumie posadzono w pięknym, dużym ogrodzie 20 drzew. Są tradycyjne sosny, dęby, klony oraz sekwoje, miłorzęby, które otoczone są szczególną troską i opieką.

Publiczne Przedszkole nr 3 w Świebodzinie

Szkoła Podstawowa nr 4 w Elku

Szkoła Podstawowa w Koźminku

Szacunkowe, minimalne wymiary drzew dla uznania ich pomnikami przyrody	
gatunek drzewa	obwód w centymetrach mierzony na wysokości 130 cm od ziemi
bez czarny, bez koralowy, cis pospolity oraz wszystkie gat. jałowca, żywotnika, jarząba, cypryśnika, czeremchy	100
leszczyna turecka, tulipanowiec, magnolia, miłorząb, sosna limba	150
grab zwyczajny, grusza polna, jabłoń płonka, jawor, topola osika wszystkie gat. brzozy, wiązu	200
olsza czarna	220
daglezja, iglicznia, perełkowiec, pozostałe gatunki sosny, wszystkie gat. modrzewia, jodły, choiny, jesionu, świerka	250
buk, kasztanowiec, robinia pseudoakacja, klony, platan, wszystkie gat. dębu, lipy, wierzby	300
pozostałe topole	400

Każdy z nas może spróbować poszukać w swoim otoczeniu pięknych, okazałych drzew i zgłosić je do ochrony pomnikowej. Aby uznać drzewo za pomnik przyrody, powinno ono, w zależności od gatunku, spełniać określone kryteria, m.in. mieć odpowiedni obwód pierśnicy.

Aby zgłosić drzewo do ochrony pomnikowej należy złożyć wniosek do Urzędu Gminy lub Miasta. Podstawową sprawą przy składaniu wniosku jest określenie gatunku interesującego nas drzewa. Na rynku jest dostępny szeroki wachlarz przewodników do oznaczania drzew i można z nich skorzystać. Pomiar obwodu drzewa dokonuje się na wysokości tak zwanej pierśnicy, czyli 130 cm od ziemi, jeśli drzewo na tej wysokości posiada kilka pni to mierzymy wszystkie i sumujemy.

Ponadto wniosek powinien zawierać jak najdokładniejszą lokalizację obiektu, na której rośnie drzewo; w lesie należy podać obwód i podobwód leśny (jeśli nie mamy dostępu do map leśnych to wykorzystujemy mapy tradycyjne) można też zamieścić mapkę sytuacyjną z zaznaczonym drzewem.

Dobrze, gdy wniosek zawiera również dokumentację fotograficzną obiektu. Już po złożeniu wniosku procedura kwalifikacyjna pomnika może trwać dosyć długo, więc warto systematycznie dowiadywać się u zajmujących się tą sprawą urzędników o los interesującego nas drzewa.

Ochrona starych drzew

Drzewa, jako największe rośliny na Ziemi, decydują o wyglądzie naszej planety, klimacie dużych obszarów i mikroklimacie mniejszych. Od najdawniejszych czasów ludzie przywiązywali wielką wagę do ogromnych, starych drzew. Są one bohaterami ciekawych legend i opowieści, w których często przypisuje się im moc boską lub cechy ludzkie. W Polsce pierwszy przepis prawa związany z ochroną starych drzew to edykt o ochronie cisów, wydany przez Władysława Jagiełłę.

Jednym z działań w ramach programu Święto Drzewa jest otaczanie opieką starych drzew, wyszukiwanie pomników przyrody, drzew świadków historii. Stare drzewa mające po kilkaset lat i będące świadkami wielu wydarzeń, mogą stać się przyczynkiem do lokalnych lekcji historii.

Czterolatki z **Miejskiego Przedszkola w Węglińcu** zapoznały się z najstarszym dębem w swojej miejscowości i nazwały go *Zaczarowanym Drzewem*. Jego złote, pomarańczowe i żółte liście wzbudzają zachwyt w przedszkolakach. Dzieci wymyślały zaklęcia, które miały swoją mocą ochronić wszystkie drzewa od szkodliwych działań człowieka, od chorób i silnych wiatrów.

Szkoła Podstawowa Specjalna i Gimnazjum Specjalne przy Zespole Szkół Specjalnych w Namysłowie zorganizowały konkurs techniczny na zimowe miejsce dla mieszkańców starych drzew czyli konkurs na karmniki. Natomiast w ramach projektu edukacyjnego *Cudne drzewa w Namysłowie* przewidziano m.in. wycieczki, wyszukiwanie informacji,

Publiczne Przedszkole nr 20 w Kaliszu

wykonanie zdjęć oraz przygotowanie albumu zawierającego namysłowskie okazy drzewne: rzadkie topole włoskie, platany i strzeliste dęby.

Ponad 300-letnim bukiem czerwonym – pomnikiem przyrody interesują się dzieci z **Przedszkola nr 2 z Grupą Żłobkową w Sycowie**. Legenda o buku była przedmiotem wielu zajęć, tak aby w dzieciach rozwijać lokalny patriotyzm (opowieść napisała lokalna pisarka, Lucyna Zimna) i uczyć szacunku do drzew.

W ramach święta uczniowie **Szkoły Podstawowej w Godyniach** uczestniczyli w zajęciach terenowych w leśniczówce Pyszków w Nadleśnictwie Złoczew. Zwiedzali strzelnicę myśliwską i Ośrodek Edukacji Leśnej. Na zakończenie zajęć bawili się przy ognisku i poszerzali swoją wiedzę przyrodniczą poprzez rozmowę z leśniczym. Na zajęciach koła przyrodniczego uczniowie wraz z opiekunem poszukiwali drzew świadków historii i drzew pomników przyrody, odbyły się liczne zajęcia terenowe.

Korzystając z pięknej jesiennej pogody wychowankowie **Przedszkola w Stróży** wybrali się do miejscowych pomników przyrody, gdzie zawiązywali koło wokół drzew, mierzyli ich obwód oraz odśpiewali piosenkę *Kasztanki*. Nauczycielki przedszkola mają nadzieję, że wspólne sadzenie drzew przyczyni się do wzmocnienia relacji z Nadleśnictwem Kraśnik, z którym nawiązali współpracę, a także wzbudzi zainteresowanie przyrodnicze u dzieci i nakłoni ich do ochrony przyrody.

Do obchodów Święta Drzewa w **Gminnym Przedszkolu w Kołbieli** przygotowano się już od początku roku szkolnego. Najmłodszy wybrali się na wycieczkę, aby przyjrzeć się

z bliska, rosnącej nieopodal, prawie stuletniej sośnie. Dzieci były zachwycone i zafascynowane, gdy po raz pierwszy zwróccono im uwagę na tak ogromne i wiekowe drzewo, które jest pomnikiem przyrody.

W **Nadleśnictwie Strzałowo** Święto Drzewa to całoroczny program edukacyjny. Angażują się głównie szkoły, z roku na rok włączają się również rodzice i inne instytucje. Wraz ze szkołami zorganizowano m.in. pieszy rajd z przystankiem przy pomniku przyrody *Poznajemy drzewa pomnikowe w Nadleśnictwie Strzałowo*.

Obchody Święta Drzewa dzieci z **Publicznego Przedszkola nr 20 w Kaliszu** rozpoczęły prezentacją wierszy i piosenek o tematyce przyrodniczo – ekologicznej. Przedszkole objęło patronatem królową polskich lasów – sosnę pospolitą, jedną z najstarszych drzew w pobliskim lesie. Po rozstrzygnięciu konkursu na nazwę dla drzew nadano mu imię Igiełka. Obok sosny posadzone dwa młode drzewa, które są początkiem odnowienia lasu.

W obrębie Wielkich Jezior Mazurskich leży **Szkoła Podstawowa w Rydzewie**. Realizacja projektów ekologicznych integruje całą społeczność. Święto Drzewa jest szkolną tradycją i sprzyja szczególnej opiece nad kasztanowcem Frankiem, który rośnie nieopodal wejścia do szkoły. Franek cierpiął z powodu owadów, a wielu uczniów zaczęło przejmować się jego chorobą tak, jak kogoś bliskiego. Nie zgodzono się na jego wycięcie. W zamian na kiermaszach zorganizowano zbiórki na jego ratowanie. Teraz drzewo jest zaszczone, wypielęgnowane i po raz pierwszy od dawna wydało owoce. Było także w finale konkursu Klubu Gaja Drzewo Roku 2011.

Koło Ekologiczne Ekoludki, Szkoła Podstawowa w Pacyniu

Przedszkole nr 1 w Opalenicy

Zajęcia Klubu Gaja na ścieżce edukacyjno-przyrodniczej w parku w Wilkowicach

Klub ekologiczny **Zespołu Szkół w Żywnowie** opracował gazetkę tematyczną o Święcie Drzewa. Uczniowie gimnazjum brali udział w szkolnym konkursie *Nasze drzewa*. Jego celem było znalezienie ciekawych drzew w miejscowości, podanie ich lokalizacji, opisu, przedstawienie legend, opowieści z nimi związanych oraz wykonanie szkicu bądź fotografii wybranych drzew.

Uczniowie **Zespołu Szkół w Trzciny** wzięli udział w wycieczce do Leśnego Zakładu Doświadczalnego w Siemianicach. Zwiedzili park otaczający pałac, rozpoznawali liście i owoce rosnących w nim drzew, zapoznali się również z historią rodu Szembeków. Podobnie, jak w roku ubiegłym, uczniowie wzięli udział w grabieniu liści kasztanowców na terenie Trzciny. Akcja, której celem jest ratowanie drzew przed destrukcyjnym działaniem owadów, organizowana jest przy współpracy z urzędem gminy.

Szkoła Podstawowa im. Marii Konopnickiej w Kwiatownikach zaprosiła przyjaciela i lokalnego pasjonata przyrody, Tadeusza Kosturskiego, który podzielił się swoją wiedzą i doświadczeniem oraz przekazał placówce kawałek oryginalnego drzewa mamutowca. Uczniowie szukali także pomników

przyrody Ziemi Gorlickiej podczas pieszych rajdów, a dwa wybrane drzewa opisali i wymyślili dla nich opowiadania.

Uczniowie **Gimnazjum Publicznego w Kryrach** wzięli udział w warsztatach na temat znaczenia drzew dla ludzi i środowiska oraz konieczności ich ochrony. Zapoznali się z drzewami rodzimymi i kenofitami. Ta wiedza skłoniła ich do samodzielnych poszukiwań informacji na temat drzew rosnących na terenie rodzinnej gminy Suszec. I tak udało się odnaleźć najstarsze drzewo w gminie. To pomnik przyrody – 350-letni wiąz.

Przedszkole Publiczne w Mietkowie dzięki współpracy z Książańskim Parkiem Krajobrazowym wzięło udział w zajęciach edukacyjnych prowadzonych przez pracowników ośrodka. Dzieci poznały piękne drzewa w parku wokół zamku Książ. Porównywały ich obwody, próbowały określać wiek drzew. Przedszkolaki mogły podziwiać najstarsze drzewa, będące świadkami historii. Uświadomiło to im, jak długo drzewo musi rosnąć.

Z okazji Święta Drzewa w **Zespole Szkół nr 1 w Wodzisławiu Śląskim** ogłoszono wśród uczniów szkół z całego mia-

Miejskie Przedszkole nr 1 w Olsztynie

Filia Samorządowego Przedszkola nr 110 w Krakowie

sta plebiscyt na imię dla pięciu dębów szypułkowych, które są pomnikami przyrody. Przystąpiono również do wyszukiwania innych sędziwych drzew, które zasługują na miano pomnika przyrody. Przygotowano montaż poetycki, którego tematem były oczywiście drzewa.

W **Szkole Podstawowej nr 6 w Toruniu** na lekcji polskiego odbył się cykl zajęć poświęconych ekologii na bazie utworów literackich związanych z przyrodą. Ogłoszono również konkurs literacki *Nasz Jeżyk* związany ze stuletnim kasztanowcem rosnącym na szkolnym boisku. W tym roku szkoła wystąpiła o uznanie kasztanowca Jeżyka pomnikiem przyrody.

Dziewięć z **Przedszkola nr 1 Pod Jarzębinką w Międzyrzeczu** podczas spacerów obserwowały drzewa i poszukiwały w swojej miejscowości pomników przyrody. Wraz z grupami żłobkowymi uczestniczyły w sadzeniu drzew obok placówki. Starszaki wzięły udział w wycieczce do Nadleśnictwa Głębokie. Wszystkie – opiekują się zasadzonym w ubiegłym roku *Drzewkiem Przyjaźni*.

Szkoła Podstawowa w Dubeninkach

Zajęcia w terenie, lekcje i konkursy

Święto Drzewa stwarza nieograniczone możliwości edukacyjne. O drzewach można mówić podczas lekcji języka obcego, na matematyce, geografii, fizyce, chemii, zajęciach z przedmiotów zawodowych, a nawet na wychowaniu fizycznym. Różnorakie owoce drzew i ich liście są tematem konkursów literackich i plastycznych. W te ostatnie angażują się chętnie najmłodsi uczestnicy programu. Powstają całe galerie prac i duże ręcznie wykonane plakaty edukacyjne, które zdobią klasy i korytarze. Ale przede wszystkim jest to dobry czas na naukę postaw proekologicznych, odczuwanie i czerpanie radości z własnej pracy.

Dzięki Nadleśnictwu w Radomsku młodzież ze **Specjalnego Ośrodka Szkolno-Wychowawczego w Radomsku** miała możliwość zwiedzania ścieżki edukacyjnej w Leśnictwie Strzałków. Sadzonki drzew pozyskane ze szkółki zostały posadzone na terenie placówki. Opiekunowie koła ekologicznego przeprowadzili warsztaty ekologiczne na temat: *Poznajemy warstwy lasu oraz jego znaczenie w życiu człowieka.*

Uczniowie z **Zespołu Szkół Ponadgimnazjalnych nr 1 w Zamościu** wzięli udział w wycieczce do Skierbieszowskie-

go Parku Krajobrazowego. Młodzi wysłuchali pogadanki leśniczego, który opowiadał anegdoty związane z lasem, zaprezentował sposoby adoptowania terenu pod zalesienia oraz pokazywał, w jaki sposób przygotowuje się sadzonki drzewek i jak się je sadi. Następnie każdy z uczniów sadził drzewka we wskazanym miejscu.

Gimnazjum im. Królowej Jadwigi w Wilkowicach w ramach Święta Drzewa wybrało się w góry. Podczas rajdu integracyjnego na Magurkę uczniowie szkoły posprząkali całą trasę od pętli autobusowej w Wilkowicach do schroniska na Magurce. Były także pogadanki, gazetka szkolna, zorganizowano szkolny konkurs fotograficzny *Drzewo*, w którym nagrodami były świerki do posadzenia.

Dzięki dużemu zaangażowaniu nauczycieli **Specjalnego Ośrodka Szkolno-Wychowawczego nr 1 Elblągu** motyw drzewa towarzyszył podopiecznym na niemal wszystkich zajęciach dydaktycznych oraz na zajęciach pozalekcyjnych *Na nudy przyjdź do budy*. Uczniowie poznawali osadnictwa mezonitów na Żuławach, dokonywali pomiarów starych drzew i oceniali drzewostan. Na lekcjach informatyki zapoznali się

Przedszkole nr 28 w Poznaniu

z treścią strony internetowej Klubu Gaja, na plastyce wykonywali plakaty zachęcające do udziału w programie i sadzenia drzew. Z płyty rodzice i młodzież wykonali drzewo wielkości 2 metrów, na którym w kwiatach i barwnych liściach umieszczono wiadomości ekologiczne.

Drzewa przyozdobione kokardami mogli obserwować przechodnie mijając skwer obok **Szkoły Podstawowej nr 272 w Warszawie**. W ten sposób uczniowie ekologicznej klasy 1b podkreślili obchody Święta Drzewa. W tym dniu było także tworzenie klasowych drzew ozdabianych listkami z własnymi imionami oraz przemarsz ulicami Mokotowa z rozdaniem ulotek, transparentami i namawianiem mieszkańców do ochrony i szanowania drzew rosnących w tej dzielnicy.

Wiele zabaw dydaktycznych przygotowało **Przedszkole Samorządowe nr 3 w Skawinie**. Dzieci nauczyły się budowy drzewa, rozróżniania gatunków drzew po ich liściach. Potrafią rozpoznać zwierzęta, które mieszkają na drzewach i często można je zaobserwować w parku. To właśnie w nim, już po balu na zakończenie Święta Drzewa, przedszkolaki rozdawały przechodniom krótkie informacje o tym ile korzyści przynoszą drzewa. W tym roku w przedszkolu posadzono również drze-

wo, ale w doniczce, ponieważ dzieci będą przypatrywać się kolejnym etapom jego wzrostu.

Podczas Święta Drzew w **Przedszkolu w Żarach** każda z grup otrzymała tajemnicze pudełko od pani leśnik z Nadleśnictwa Lipinki Łużyckie, które można było otworzyć dopiero w ogrodzie przedszkolnym. W pudełku były: dowód osobisty drzewa przewodnik kieszonkowy, centymetr krawiecki, pisaki, taśma, karton do napisania nazwy drzewa, plastelina, lupa i mapa ogrodu przedszkolnego. Olbrzymią frajdę sprawiło dzieciom wypełnianie dowodu osobistego drzewa. Dzięki tej czynności nauczyły się, jakie informacje powinien posiadać człowiek, by mógł prawidłowo oznaczyć drzewo.

Na Kubalonce w Beskidzie Śląskim w **Zespole Szkół Specjalnych przy Wojewódzkim Centrum Pediatrii Kubalonka w Istebnej** obchody 8. edycji Święta Drzewa przebiegały pod hasłem: *Drzewa też leczą*. Na terenie parku wokół szpitala posadzono 30 drzew, w tym drzewko dla pokoju – jodłę koreańską uważaną za drzewo zdrowia, mądrości i zgody. Dzięki współpracy z Nadleśnictwem Wiśla zorganizowano zajęcia w stacji terenowej Karpackiego Banku Genów w Wyrchczadeczcze. Na wycieczkach w lesie dzie-

Specjalny Ośrodek Szkolno-Wychowawczy w Pińczowie

ci – pacjenci centrum pediatrii uczyli się rozpoznawać gatunki drzew i określać ich wiek. Były to jednocześnie zajęcia z rehabilitacji klimatycznej.

Przedszkole Samorządowe w Melnie przystąpiło do Święta Drzewa po raz pierwszy. Zorganizowano Święto pieczonego ziemniaka z przyrodniczymi zabawami. Były tak dobrane, aby przedszkolaki miały możliwość poznawać przyrodę wszystkimi zmysłami: wzrokiem – dobierały obrazki zwierząt do pary, szukały kolorów tęczy w roślinności; dotykiem – określały fakturę kory różnych drzew, odróżniały drzewa liściaste od iglastych; węchem – sprawdzały zapach traw i liści, a słuchem – nasłuchiwały w ciszy odgłosów otoczenia.

Zespół Szkół nr 33 dla Dzieci i Młodzieży Przewlekłe Chorej przy Klinice Pediatrii, Hematologii i Onkologii w Bydgoszczy od dawna już obchodzi Święto Drzewa. Punktem kulminacyjnym tegorocznego święta, było spotkanie z leśniczym z Nadleśnictwa Bydgoszcz. Gość przygotował prezentację tematyczną *Od nasiona do drzewa* obrazującą, jak ważna jest ochrona lasów. Uczniowie – pacjenci zadawali niezliczoną liczbę pytań, a potem, wraz ze swoimi rodzicami, rywalizowali w różnych konkursach. Tego typu

spotkania są bardzo cenne dla uczniów leczących się na różnych oddziałach szpitalnych, odrywają ich od monotonii życia szpitalnego, wnoszą dużo radości i dostarczają pozytywnych emocji.

Dzieciaki z **Zespołu Szkół Specjalnych w Namysłowie** oprócz spotkania z leśnikiem, zajęć tematycznych, zajęć plastycznych, których rezultatem była *Galeria drzew przyjaźni*, sadziły drzewa. Akcję wsparła Alina Dudziak, właścicielka *Ogrodnictwa* w Kątnej, która podarowała sadzonki. Dzięki tej akcji dzieci mogły wpłynąć na kształtowanie najbliższego otoczenia, mogły również urzeczywistnić swoje marzenia o powstaniu ścieżki zdrowia. Uczniowie placówki pomysłowości i aktywnością zainspirowały dzieci ze **Specjalnego Ośrodka Szkolno-Wychowawczego w Oleśnicy** do podobnej akcji. Udział w Święcie Drzewa był dla dzieci próbą nowatorskich zajęć w terenie, stał się pokazem możliwości i kreatywności. Poczuli się naprawdę ważne, ponieważ wykonały samodzielnie coś dla innych, co będzie z ich strony wymagało odpowiedzialności i opieki.

Specjalny Ośrodek Szkolno-Wychowawczy w Miliczu

Przedszkole Samorządowe nr 22 w Kielcach

Przedstawienia i happeningi

Święto Drzewa inspiruje wielu uczestników do różnorodnych działań artystycznych. Stwarza możliwości przekazywania wiadomości o rzeczach ważnych, w sposób twórczy i radosny. Pracując w grupie nad przedstawieniem czy happeningiem uczymy się współpracy, poszukujemy nowych rozwiązań, sięgamy w głąb siebie i odkrywamy nowe możliwości.

Przygotowane przez uczestników Święta Drzewa inscenizacje mają bogatą oprawę plastyczną i muzyczną. Jeśli rzecz dzieje się poza murami placówki – w innej przestrzeni publicznej – stwarza okazję do propagowania programu, jego idei i działań, do odnajdywania nowych partnerów i nowych odbiorców.

W Ośrodku Rehabilitacyjno-Edukacyjnym dla Dzieci i Młodzieży Niepełnosprawnej w Rusinowicach Święto Drzewa wystartowało na sygnał rogu myśliwskiego. Bohaterem był tulipanowiec amerykański, który przez dzieci został nazwany *Promyckiem*. Po posadzeniu drzewka, w głównym holu ośrodka, rozpoczął się happening ekologiczno-leśny. W zabawie wystartowały trzy drużyny: drużyna drzew akacjowych,

drużyna drzew liściastych i drużyna drzew iglastych. Każda drużyna miała za zadanie: zaprezentować się okolicznościową piosenką połączoną z inscenizacją; wykazać się spostrzegawczością podczas grzybobrania oraz wiadomościami na temat lasu i jego mieszkańców oraz przedstawić inscenizację leśną do wierszy Jana Brzechwy i Juliana Tuwima, a także poskładać na czas budkę lęgową. Wszystkie dzieci zostały obdarowane upominkami ufundowanymi przez Nadleśnictwo Koszęcin.

W trakcie uroczystości Święta Drzewa w Przedszkolu nr 1 w Nowej Dębie dzieci przedstawiły inscenizację *Leśni przyjaciele*, w której poruszony został problem pomocy zwierzętom mieszkającym w lesie, szczególnie w okresie zimy. Na koniec akademii dzieci i pracownicy przedszkola złożyli wobec dyrektora przedszkola uroczyste ślubowanie *Przyjaciela przyrody*.

W Przedszkolu nr 38 w Poznaniu Święto Drzewa połączono z Jesiennym Balem. Dzieci i nauczyciele przebrani byli za drzewa, leśne zwierzęta, skrzaty, które wspólnie tańczyły, śpiewały, grały na instrumentach perkusyjnych i brały udział w konkursie *Leśny omnibus*. Kolejną atrakcją było plenerowe przedstawienie teatralne *O Lechu, Czechu i o Starym Dębie*,

Miejskie Przedszkole nr 1 w Zambrowie

dzięki któremu dzieci poznały legendę o prapoczątkach państwa oraz o ważnej roli, jaką odegrało w niej drzewo.

Uczniowie **Szkoły Podstawowej nr 3 Zespołu Szkół w Dreźnie** obejrżeli prezentację multimedialną dotyczącą Święta Drzewa, roli drzew – funkcji lasu w naszym życiu; pracowali z kartą pracy *Drzewa i krzewy naszych lasów*. Był także Integracyjny Rajd Pieszy do Arboretum przy **Nadleśnictwie Smolarz** pod hasłem *Zdrowy las, zdrowie w nas*, gdzie m.in. uczestniczyli w konkurencjach sportowych.

W **Przedszkolu nr 1 w Nowej Dębie** dzieci przedstawiły inscenizację, wiersze, piosenki o tematyce proekologicznej, wzięły udział w quizie na temat ochrony środowiska naturalnego i zwierząt. Kolejnym etapem było przejście do ogrodu przedszkolnego, gdzie nastąpiło sadzenie krzewów, jako symbolu nowego życia i spójności z przyrodą.

W **Szkole Podstawowej nr 1 w Zespole Szkół Ogólnokształcących w Sędziszowie** do Święta Drzewa włączyli się nauczyciele przyrody, języka polskiego, matematyki, nauczania zintegrowanego, języka angielskiego i plastyki. Od

lat szkoła współpracuje z **leśnictwem Czepiec w Nadleśnictwie Jędrzejów**. Dzieci sadziły drzewa i krzewy w rezerwatach śródpolnych.

Dla **Gimnazjum w Zalesiu Górnym** bohaterką Święta Drzewa była lipa. Z nią związane były konkursy: plastycznego – *Wariacje na temat lipy* i literackiego – *Ale lipa*. Ten ostatni polegał na napisaniu najbardziej nieprawdopodobnego opowiadania, rozgrywanego się w świecie rzeczywistym. Na tle dekoracji, wykonanej z kompozycji plastycznych prac konkursowych oraz plakatów, ekologicznych uczniowie wygłosili montaż słowny, opowiadający o występowaniu, historii gatunku, zastosowaniu oraz o ciekawostkach na temat lipy.

W **Ośrodku Szkolno-Wychowawczym w Miliczu** został zorganizowany happening, gdzie grupa uczniów podczas długich przerw chodziła po szkole z transparentami, na których widniały przyrodnicze hasła związane tematycznie z drzewami i ich ochroną. Następnie hasła te tworzyły element dekoracyjny podczas obchodów Święta Drzewa. Również przed świętem uczniowie poszczególnych klas wykonali plakaty *Życie lasu*, prace te także były dekoracją podczas święta.

Przedszkole nr 22 w Koszalinie

Głównym punktem obchodów Święta Drzewa w **Zespole Szkół w Trzcinicy** było zagospodarowanie i obsadzenie krzewami terenu wokół szkoły. Uczniowie posadzili około 150 sadzonek roślin iglastych i liściastych, między innymi: jałowce, tuje, jodły, trzmieliny, berberysy i bukszpany. Oprócz tego podjęto szereg różnorodnych działań edukacyjnych. Klasy przygotowały transparenty zachęcające do ochrony drzew. Wykorzystano je podczas ekologicznego przemarszu ulicami Trzcinicy. W ten sposób uczniowie chcieli pokazać mieszkańcom, jak ważne znaczenie mają drzewa i przyroda. Podsumowanie projektu nastąpiło podczas uroczystego apelu. Jego atrakcją był pokaz mody ekologicznej.

Członkowie Klubu Podróżnika i Odkrywcy ze **Szkoły Podstawowej w Skulsku** przygotowali happening *W pustym lesie rodzi się świadomość*, który zaprezentowali przed społecznością szkolną i gronem nauczycielskim. W takt muzyki relaksacyjnej (szum strumyka, śpiew ptaków) uczniowie, jak młode drzewka, wyrastali na piękne, okazałe drzewa. Wiatr poruszał ich gałązkami i listkami. Dzieci utworzyły las. Nagle wbiegły do niego dwie postacie w kominiajkach, z piłami elektrycznymi w rękach i ścięły wszystkie drzewa. Widzom ukazał się najpierw ponury obraz zwalonych drzew, umilkł

ptaków śpiew a na końcu pojawił się napis *W pustym lesie rodzi się świadomość...*

Szkoła Podstawowa nr 10 w Tarnobrzegu może pochwalić się szkolnym Klubem Gaja. Z okazji Święta Drzewa jego członkowie wysłuchali *Bajki o drzewie* i oglądali prezentację multimedialną *Drzewa*, która dostarczyła uczestnikom wiadomości na temat budowy drzewa i rodzajów drzew, przygotowana przez jedną z opiekunek klubu. Spotkanie zakończyła projekcja filmu *W lesie o każdej porze*.

O, cóż jest piękniejszego niż wysokie drzewa, / W brązie zachodu kute wieczornym promieniem... Słowa Leopolda Staffa były mottem Święta Drzewa w **Gimnazjum nr 5 w Łodzi**. O znaczeniu drzew dla człowieka i środowiska, ich gatunkach, walorach zdrowotnych i magicznych, miejscach występowania, największych wśród nich rekordzistach, opowiedzieli w spektaklu, uczniowie pod kierunkiem nauczycieli biologii i chemii. Oprawę plastyczną stanowiły plakaty drzew wykonane różną techniką, piękne zielniki i zdjęcia z Bolimowskiego Parku Krajobrazowego.

W **Szkole Podstawowej Integracyjnej nr 21 w Koszalinie** odbył się happening *Celebrowanie Święta Drzewa*, w którym

Stowarzyszenie Ekologiczno-Kulturalne Pakla z Międzyrzecza

radośnie rządziły taniec, liryka i śpiew. A wszystko po to, by wywołać pozytywne emocje związane z docenianiem roli drzew, dbaniem o ich dobro i rozwój. Wydarzenie, poprzez symboliczne zasadzenie przed szkołą najsilniejszego z drzew – dębu, miało spowodować zmianę postaw życiowych każdego dziecka.

Dzieci z **Przedszkola Samorządowego w Niewiadowie** po raz pierwszy włączyły się w Święto Drzewa. Zaangażowały panią policjantkę z powiatowej komendy w Tomaszowie Mazowieckim, która opowiedziała im o konieczności dbania o środowisko. Dzieci wyszły także na zewnątrz, niosąc transparent z napisem Święto Drzewa. Akcję zakończyło sadzenie drzew: na obecnym placu zabaw – sosny, na nowym placu zabaw – klonu i sosny oraz przed Ośrodkiem Zdrowia w Niewiadowie – czeremchy amerykańskiej.

Przedszkole Publiczne w Bystrej

W **Przedszkolu Samorządowym w Melnie** zabawy były tak dobrane, aby przedszkolaki miały możliwość poznawać przyrodę wszystkimi zmysłami. Wzrokiem – dobierały obrazki zwierząt do pary, szukały kolorów tęczy w roślinności; dotykiem – określały fakturę kory różnych drzew, odróżniały drzewa liściaste od iglastych; węchem – sprawdzały zapach traw i liści, a słuchem – nasłuchiwały w ciszy odgłosów otoczenia.

Szkoła Podstawowa w Kosarzyskach

Liceum Ogólnokształcące nr 43 w Warszawie

Zbieraj makulaturę, ratuj konie

Akcja Zbieraj makulaturę, ratuj konie to próba zmiany postawy człowieka do otaczającego go świata, szczególnie kurczących się zasobów naturalnych planety, a jednocześnie pobudzenie jego wrażliwości na los zwierząt. Najprostszym przejawem troski o środowisko jest oszczędzanie papieru. Odkładając zużytą kartkę na makulaturę, w ramach akcji Zbieraj makulaturę, ratuj konie, można pomagać i środowisku, i zwierzętom.

Konie, które wykupujemy, ratując je przed śmiercią w rzeźni, często całe życie ciężko pracowały w gospodarstwie lub w lesie. Są wśród nich takie, którym brakowało ciepłej stajni, dobrej opieki weterynaryjnej, a nawet jedzenia. Dzięki zaangażowaniu w zbiórkę makulatury dzieci, młodzieży, rodziców i społeczności lokalnych, a także firm, możemy wykupywać kolejne konie, wspierać ich utrzymanie i leczenie. W ten sposób – wspólnie – uratowaliśmy już 54 konie!

W **Zespole Szkół nr 2 w Czeladzi** makulaturę przynosili głównie uczniowie młodszych klas. Dodatkowo nauczyciele dostarczali stare zeszyty, klasówki uczniowskie, a pani biblio-

tekarka oddała wycofane z katalogu książki. Działania opisało „Echo Czeladzi”. Dzięki temu o akcji dowiedzieli się mieszkańcy miasta, którzy też zaczęli przynosić do szkoły makulaturę dla ratowania koni.

Szkoła Podstawowa nr 307 w Warszawie zbiera makulaturę wspólnie z mieszkańcami pobliskiego osiedla. Są już przyzwyczajeni do przynoszenia jej do placówki, ponieważ tak dzieje się od kilku lat. Sami dopytują się, kiedy będzie organizowana kolejna zbiórka.

Koło **Przedszkola nr 28 im. Małych Astronomów w Poznaniu** stanął specjalny pojemnik, który nieodpłatnie udostępniła firma SurDraMet. Bardzo ważna była akcja promocyjna. Plakaty i ulotki znalazły się nie tylko na tablicach informacyjnych dla rodziców, ale także na stronie internetowej przedszkola.

Park Krajobrazowy Puszczy Knyszyńskiej (PKPK) specjalne zaproszenia do udziału w akcji przesłał wszystkim szkołom gimnazjalnym na swoim terenie. Dzięki temu zainteresował się nią Zespół Szkół Ogólnokształcących w Knyszynie. Po zamieszczeniu przez PKPK informacji w urzędzie miasta w Kny-

Budowa ekorzeży Pegaza wraz z dziećmi z Punktu Przedszkolnego Gąpcio w Warszawie

szynie do zbiórki przyłączyli się także mieszkańcy. Służby Parku zadbały o odbiór i transport zebranych surowców.

Dzieci z **Miejskiego Przedszkola nr 74 w Katowicach** wykonały transparenty wykorzystując plakaty przysłane przez Klub Gaja. Idąc ulicami miasta, wzbudzały ogromne zainteresowanie przechodniów. Wykrzykiwały: Ratujemy konie, zbierając makulaturę i chwaliły się wszystkim przechodniom zagadując do nich i mówiąc, co robią i dlaczego.

Dla członków **Szkolnego Koła Ekologicznego przy II Liceum Ogólnokształcącym w Zawierciu** pierwszym krokiem w akcji było wykonanie tablicy informacyjnej poruszającej problem transportu koni. W ramach akcji odbyły się m.in. licytacja sadzonek drzew, zbiórka makulatury, zbiórka puszek, kiermasz ciast i kanapek wegetariańskich. Wszystkie działania wspierała i opisywała „Gazeta Zawierciańska”.

Od kilku lat w **Przedszkolu nr 124 w Poznaniu** wydawana jest gazetka „Ciekawostki wesołej Ludwiczki”. Jeden z jej numerów poświęcono zwierzętom. Znalazły się tam artykuły na temat tego, jak traktowane są zwierzęta oraz kolorowanki, za-

Szkoła Podstawowa nr 3 w Zamościu

Atlantyk

gadki i rebusy o nich. Cały dochód ze sprzedaży pisemka przekazano na konto Klubu Gaja. Dzieci ucieszyły się, że choć w tak maleńki sposób mogły pomóc, tym bardziej, że od kilku lat w przedszkolu odbywają się lekcje jazdy konnej. Pod czujnym okiem opiekunów zwierząt, chętnie dzieci uczą się, jak obchodzić się z tymi wspaniałymi i dostojnymi wierzchowcami.

Zbiórka makulatury i pomoc koniom to istotny element programu Święto Drzewa dla **Miejskiego Przedszkola nr 7 w Legnicy**. Dzieci przyłączają się do zbiórki z radością, a ich rodzice z ogromnym zaangażowaniem dostarczają do przedszkola gromadzoną w domach makulaturę. Selektywna zbiórka odpadów prowadzona jest także w samej placówce. Makulatura trafia do Przedsiębiorstwa Handlowego LOBO, a pieniądze za nią przeznaczane są na ratowanie koni.

Do akcji Zbieraj makulaturę, ratuj konie włączył się **Zespół Szkół Sportowych w Koszalinie**. Ponieważ makulatura nie mogła być gromadzona w szkole, dlatego uczniowie zbierali ją w swoich domach. Do placówki przynosili uzyskane za nią pieniądze. Ponadto, dwukrotnie w ciągu roku szkolnego,

wśród rodziców i nauczycieli przeprowadzono zbiórkę datków na ratowanie koni. Towarzyszyła temu akcja plakatowa na terenie szkoły wykorzystująca materiały od Klubu Gaja.

Dzieci z **Przedszkola nr 8 w Tomaszowie Mazowieckim** w trosce o środowisko naturalne zbierają makulaturę przez cały rok. Nauczyciele zachęcają je do segregacji odpadów wyjaśniając w jaki sposób są wykorzystywane powtórnie.

W **Gimnazjum Specjalnym nr 10 w Wałbrzychu** cały rok szkolny uczniowie na miarę swoich możliwości gromadzą surowce wtórne – makulaturę i plastikowe zakrętki. Pozyskane za nie pieniądze przekazują na konto Klubu Gaja. W celu zebrania jeszcze większej ilości zużytego papieru nawiązano współpracę z urzędem pracy.

Uczniowie–mieszkańcy **Bursy Szkolnej w Suwałkach** na dwóch piętrach budynku wystawili pojemniki do zbiórki makulatury. Odkładali tam skrawki papieru, opakowania tekturowe, stare gazety i zeszyty.

Feta

10 lat akcji Zbieraj makulaturę, ratuj konie

10 lat akcji Zbieraj makulaturę, ratuj konie Klubu Gaja to ponad 2742 tony makulatury i 54 uratowane konie. Akcja uczy odpowiedzialności za korzystanie z zasobów środowiska naturalnego i promuje poszanowanie praw zwierząt. Pieniądze za makulaturę przekazane Klubowi Gaja, wykorzystywane są na rzecz ratowania koni. Wyjątkowym partnerem biznesowym akcji jest TNT Express Worldwide Poland, która w 10. edycji akcji Zbieraj makulaturę, ratuj konie zebrała 88 ton makulatury. Spółka otrzyma Nagrodę Szczęśliwego Rumaka.

W Polsce przeznaczają się na ubój 60 tys. koni rocznie. Większość z nich, sprzedawanych jest za granicę, gdzie trafiają po długim, przytłaczającym ranami i stresem transportem. Na rzeź trafiają młode konie hodowane na mięso, a także schorowane zwierzęta po ciężkich pracach polowych i leśnych, oraz te, które wykorzystywane są w sporcie wyczynowym. Klub Gaja wykupuje zwierzęta przeznaczone na rzeź, chore lub te, których właściciele nie mogą dłużej utrzymać. Znajduje dla nich nowe domy, wspiera ich utrzymanie, leczenie i opiekę weterynaryjną. Konie trafiają m.in. do organizacji, które prowadzą hipoterapię, do małych gospodarstw lub miejsc związanych z agroturystyką.

Drumla i Atlantyk służą do hipoterapii uczniów w Zespole Szkół Specjalnych nr 4 w Sosnowcu. *Wszystkie czynności pielęgnacyjne czy w ogóle czas spędzony z koniem, są bezcenne, ponieważ mobilizują dzieci do wykonywania ruchów, których na co dzień nie chcą wykonywać. Konie sprawiają, że dzieci stają się bardziej aktywne. Nagle dziecko z porażeniem mózgowym otwiera zamkniętą dłoń – powiedziała Gazecie Wyborczej Iwona Durek-Sypek, dyrektorka placówki.*

Nową formą jest akcja *Zbieraj kartridże, ratuj konie*, którą Klub Gaja prowadzi wspólnie z Green Project. Więcej na: www.swietodrzewa.pl w zakładce Działania.

Klub Gaja ratuje konie dzięki hojności darczyńców, sympatyków organizacji i ludzi dobrej woli, dla których ważna jest ochrona otaczającej nas przyrody także poprzez:

- przekazanie darowizny na konto Klubu Gaja – 90 2030 0045 1110 0000 0067 3120
- stałe polecenie przelewu
- zbiórkę kartridży i makulatury (dochód z ich sprzedaży przekazywany jest na pomoc i ratowanie koni)
- przekazanie 1% podatku na rzecz Klubu Gaja (KRS 0000120069)

Dąb Wybickiego

Dąb Wybickiego Drzewem Roku 2013

Dąb Wybickiego – drzewo poświęcone pamięci Józefa Wybickiego, twórcy hymnu Polski – zdobyło tytuł Drzewa Roku 2013! Na Dąb Wybickiego w Będominie w woj. pomorskim oddano ponad 8 000 głosów. Drugie miejsce zdobyła sosna w Przerodkach w woj. mazowieckim, a trzecie – Dąb Wojsław z Mikorowa w woj. pomorskim. Na stronie plebiscytu odnotowano ponad 85 500 odston.

Ogólnopolski konkurs Klubu Gaja – Drzewo Roku promuje postawy poszanowania przyrody i konieczność ochrony jej obiektów oraz pokazuje przykłady silnych związków pomiędzy kulturą i historią lokalnej społeczności, a drzewem, do którego przywiązuje ona szczególne znaczenie. Ambasadorami konkursu są podróżniczka i pisarka, **Elżbieta Dzikowska** oraz reżyser i senator RP, **Kazimierz Kutz**.

Zdobywca tytułu Drzewo Roku 2013 – Dąb Wybickiego rośnie obok Muzeum Hymnu Narodowego w Będominie. Dąb trafił do konkursu dzięki jednej z turystek, którą drzewo urzeźbiło swoim majestatem. Patron dębą – Józef Wybicki urodził się w dworze, w którym znajduje się obecnie muzeum, gdy dąb miał już ponad sto lat. Pod tym drzewem Wybicki, jako

ELŻBIETA DZIKOWSKA,
pisarka i podróżniczka,
ambasadorka konkursu Drzewo Roku

Drzewa były mi bliskie od dzieciństwa, uwielbiałam wdrapywać się na czubek brzozy i z nią razem tańczyć w rytm muzyki wiatru. Potem zachwyciły mnie tak drzewa z lasu, że zapragnęłam być gajowym, ale tak się nie stało. Udało się za to podczas późniejszych wędrówek po świecie skompletować niezłą kolekcję drzew zarówno w oczach, jak i na fotografii. W Libanie cedry, na Tasmanii – drzewiaste paprocie, w wielu krajach palmy, w Stanach Zjednoczonych sekwoje ale najbardziej zauroczyły mnie potężne, magiczne, pamiętające nawet tysiąclecia baobaby, te z Madagaskaru. To w podróży, ale przecie w Polsce także mamy piękne drzewa.

mały chłopiec słuchał opowiadań swojego ojca o udziale w wojnie w obronie króla Stanisława Leszczyńskiego. Kilkadziesiąt lat później, Józef sprzedał rodzinny majątek, bo Będomin po I rozbiorze Polski znalazł się w państwie pruskim. Dwór przeszedł na własność niemieckiej rodziny Dehlweid, aż do chwili ucieczki przed Armią Czerwoną. W kilka lat po wyzwoleniu powstał tu Uniwersytet Ludowy im. Józefa Wybickiego, potem szkoła podstawowa, a od 1978 roku – muzeum. Od ponad trzydziestu lat dąb oglądają uczestnicy wycieczek szkolnych, rodzinnych, indywidualnych. Od 25 lat w jego okolicy organizowany jest Bieg Mazurka, a od 2005 r. – rekonstrukcja historyczna Batalii Napoleońskiej.

**Zachęcamy do udziału w konkursie Drzewo Roku 2014!
Zgłoszenia drzew przyjmujemy do 30 listopada 2013 roku.
Karta zgłoszenia na: www.swietodrzewa.pl w zakładce konkursy/Drzewo Roku 4 edycja.**

Internetowe głosowanie – wybór laureata spośród finałowej 16 drzew, odbędzie się w czerwcu 2014 roku.

**KAZIMIERZ KUTZ,
reżyser i senator RP,
ambasador konkursu Drzewo Roku**

Drzewa są w mojej relacji z naturą jak piękne kobiety. Często je podziwiam, tam gdzie je zastanę. W okolicy mojego domu letniskowego w Milówce, na Prusowie, miałem swoje gigantyczne świerki, traktowałem je jak bliskie znajome, a gaj starych buków pod szczytem Prusowa, wyulganych jak rzeźby, bywały moim schroniskiem przed złem tego świata. Ale ostatnimi laty wszystko poszło pod piły. Mam u siebie, w środku tarasu, wielką, kanadyjską sosnę. Daje mi w lecie cień, ostania przed deszczem. Daje mi swoją energię. Czasem ją obejmuję...

KLUB GAJA

Klub Gaja to polska organizacja ekologiczna, która buduje Pokolenie EkoXXI wieku.

facebook

www.facebook.com/Klub.Gaja

www.klubgaja.pl

1% dla przyrody
KRS: 0000120069

www.swietodrzewa.pl

Święto Drzewa

Przez 10 lat dzięki zaangażowaniu w program Święto Drzewa blisko 502 000 osób posadziliśmy ponad 570 000 drzew i zebraliśmy ponad 2700 ton makulatury.

Patronaty

MINISTER
EDUKACJI
NARODOWEJ

PREZYDENT
MIASTA STOLECZNEGO WARSZAWY

Patronat Honorowy
Marszałek Województwa Śląskiego

Partnerzy strategiczni

Lasy Państwowe
zapraszamy

It's easier to leaseplan

Partnerzy

materialy lakierownicze

Współpraca

UNIWERSYTET ŚLĄSKI
W KATOWICACH

nadace
partnerství
MEMBER OF ENVIRONMENTAL
PARTNERSHIP ASSOCIATION

Patronaty medialne

Dofinansowanie

Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska
i Gospodarki Wodnej w Katowicach

KATOWICE
dla odmiany

Dofinansowano ze środków Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej, Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Katowicach, Miasta Katowice oraz Programu Operacyjnego Funduszu Inicjatyw Obywatelskich

ISBN 978-83-61608-57-8